

*Л.Г. ЛІТВИНОВА, Н.В. УЛЬЯНЧЕНКО***АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ТОКМАЦЬКИЙ ГРАНІТНИЙ КАР'ЄР»**

У статті висвітлено теоретичні питання з оцінки фінансового стану підприємства. Висвітлено необхідність аналізу фінансового стану підприємств в сучасних умовах. Обґрунтовано основні методичні підходи до його здійснення. Обґрунтовано систему показників для аналізу фінансового стану підприємства з огляду ефективності використання фінансових ресурсів. Розглянуто основні методи оцінювання фінансового стану підприємства, а також запропоновано напрямки удосконалення аналізу платоспроможності підприємства. В статті проведений аналіз результатів фінансово-господарської діяльності підприємства, досліджені показники платоспроможності підприємства та його ліквідності. Зроблені висновки щодо фінансового стану на прикладі ТОВ «Токмацький гранітний кар'єр».

Ключові слова : фінансові результати, ліквідність балансу, платоспроможність підприємства, платіжні засоби, платіжні зобов'язання.

В статье освещены теоретические вопросы по оценке финансового состояния предприятия. Высветлено необходимость анализа финансового состояния предприятий в современных условиях. Обоснованы основные методические подходы к его осуществлению. Обоснована система показателей для анализа финансового состояния предприятия с учетом эффективности использования финансовых ресурсов. Рассмотрены основные методы оценки финансового состояния предприятия, а также предложены направления усовершенствованию анализа платежеспособности предприятия. В статье проведен анализ результатов финансово-хозяйственной деятельности предприятия, исследованы показатели платежеспособности предприятия и его ликвидности. Сделанные выводы о финансовом состоянии на примере ООО «Токмацкий гранитный карьер».

Ключевые слова: финансовые результаты, ликвидность баланса, платежеспособность предприятия, платежные средства, платежные обязательства.

In the article the theoretical question of assessing the financial situation of the company. Vysvityleno need financial analysis of enterprises in modern conditions. The basic methodological approaches to its implementation. The system of indicators for the analysis of financial condition of the company in view of efficiency of financial resources. The main methods of evaluating the financial condition of the company, and suggests ways of improvement solvency analysis. In the article the analysis of financial and business enterprises investigated parameters solvency and liquidity. The conclusions on the financial condition of the example of TOV «Tokmacz'kyj granitny'j kar'yer».

Keywords: financial results, balance sheet liquidity, solvency, payment instruments, payment obligations.

Вступ. Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження і ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі управління фінансовим станом підприємств та ефективності його оцінки присвячено багато публікацій, серед яких варто виділити праці Білик М.С., Бойчик І.М., Лахтіонові Л.А., Мних Є.В., Савицької Г.В., Чупіса А.В., Шеремета А.Д. та інші. Вищеназваним авторам вдалось успішно розділити аналіз фінансового стану підприємства на напрямки, за якими результати є більш правильними та зрозумілими. До кожного окремого взятого показника було розроблено пояснення та шляхи, за допомогою яких його можна покращити.

В той же час, слід зауважити, що значна кількість питань теоретичного та прикладного характеру все ще залишається досить дискусійною: немає єдності у визначенні єдиного підходу до здійснення оцінки фінансового стану; несистематизованою та не уніфікованою є система показників оцінки; з різних позицій трактуються їх порогові значення, тощо.

Цілі статті. Мето даної роботи є дослідження результатів фінансово-господарської діяльності ТОВ «Токмацький гранітний кар'єр».

Виклад основного матеріалу. Фінансовий стан

підприємства може бути стійким, нестійким, кризовим. Здатність підприємства своєчасно здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про стійкий фінансовий стан. Стійкий фінансовий стан підприємства залежить від результатів виробничої, комерційної і фінансової діяльності.

У таблиці 1 наведено аналіз результатів фінансово-господарської діяльності за 2013 – 2015 роки ТОВ «Токмацький гранітний кар'єр».

З проведеного аналізу, можна зробити висновок, що чистий прибуток у 2015 році збільшився на 931 тис. грн., порівняно з попереднім 2014 роком. Також в 2015 році валовий прибуток збільшився на 2321 тис. грн., у порівнянні з 2014 роком, та на 1973 зменшився, порівняно з 2013 роком. Це пов'язано зі збільшенням собівартості на 1045 тис. грн., та збільшенням виручки від реалізації на 3366 тис. грн., порівняно з 2014 роком. На збільшення фінансового результату від операційної діяльності в 2015 році, порівняно з 2014 роком, на 951 тис. грн. вплинуло зменшення інших операційних витрат на 358 тис. грн.

Проте спостерігається збільшення витрат на збут на 415 тис. грн., та адміністративних витрат на 102 тис. грн.. Також зменшились інші операційні доходи на 1211 тис. грн., у порівнянні з попереднім роком. На зменшення фінансового результату від операційної діяльності у 2015 році, порівняно з 2013 роком, вплинуло збільшення адміністративних витрат на 117 тис. грн.

Також вплинуло зменшення інших операційних доходів на 555 тис. грн., витрат на збут на 2071 тис. грн., та інших операційних витрат на 177 тис. грн.

Таблиця 1 – Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «Токмацький гранітний кар'єр» за 2013 – 2015 рр., тис.грн.

Стаття	Роки			Відхилення 2015 р. (+,-) від	
	2013	2014	2015	2013 р.	2014 р.
Дохід (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг)	26895	20252	23618	-3277	+3366
Собівартість реалізації продукції	13158	10629	11674	-1487	+1045
Валовий прибуток	13737	9623	11944	-1793	+2321
Інші операційні доходи	812	1468	257	-555	-1211
Адміністративні витрати	1525	1540	1642	+117	+102
Витрати на збут	10661	8175	8590	-2071	+415
Інші операційні витрати	815	996	638	-177	-358
Фінансовий результат від операційної діяльності	1548	380	1331	-217	+951
Інші фінансові доходи	16	-	-	-16	-
Фінансові витрати	43	-	20	-23	+20
Інші витрати	5	-	-	-5	-
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	1516	380	1311	-205	+931
Витрати з податку на прибуток	558	235	235	-323	0
Фінансовий результат від звичайної діяльності	958	145	1076	+118	+931
Чистий прибуток	958	145	1076	+118	+931

Проаналізувавши всі зміни в структурі формування чистого прибутку у динаміці за 2013-2015 роки можна зробити висновок, що підприємство на даний момент не несе збитків.

Для більш детальної оцінки фінансового стану підприємства також використовуються показники платоспроможності і ліквідності, які характеризують фінансові можливості підприємства щодо погашення заборгованості, покриття підприємством позичкових коштів.

Платоспроможність – це можливість підприємства розрахуватися зі своїми зобов'язаннями на конкретну дату. Підприємство вважається платоспроможним, якщо сума легколіквідних активів більша або дорівнює першочерговим платіжним зобов'язанням,

до яких належать позики банків та інші позикові кошти, строк сплати яких настав; розрахунки з постачальниками, бюджетом, з працівниками підприємства та інші строкові зобов'язання.

Ліквідність балансу – це можливість суб'єкта господарювання перевести активи в готівку і погасити свої платіжні зобов'язання, а точніше, це ступінь покриття довгострокових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у грошову готівку відповідає строку погашення платіжних зобов'язань.

Рівень платоспроможності характеризується через його коефіцієнт, який розраховується як відношення суми платіжних засобів підприємства до суми платіжних зобов'язань (табл.2). Якщо коефіцієнт ≥ 1 , то підприємство вважається платоспроможним і на конкретну дату воно може повністю погасити свою заборгованість. Якщо коефіцієнт < 1 , то підприємство може погасити тільки частину своїх зобов'язань. Якщо коефіцієнт дорівнює нулю, то підприємство вважається банкрутом.

До платіжних засобів включають: грошові кошти та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції, готову продукцію, товари та частину дебіторської заборгованості, щодо надходження якої є впевненість. До платіжних зобов'язань доцільно включати поточні пасиви: короткострокові кредити банків, поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, векселі видані, кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги та поточні зобов'язання за розрахунками. За результатами аналізу таблиці 2 видно, що у 2015 році платіжні засоби склали 6468 тис. грн., що на 396 тис. грн. більше, ніж у попередньому році.

Платіжні зобов'язання у 2015 році склали 8772 тис. грн., що на 1688 тис. грн. менше, ніж у попередньому році, та на 4910 тис. грн. менше, ніж у 2013 році. Протягом аналізованого періоду спостерігається перевищення платіжних зобов'язань, проте у тенденції до зменшення. У 2015 році перевищення платіжних зобов'язань, порівняно з 2014 роком, зменшилось на 2057 тис. грн., порівняно з 2013 роком – на 7086 тис. грн. Із проведеного аналізу платоспроможності підприємства за 2013 – 2015 роки, можна зробити висновок, що у 2015 році коефіцієнт платоспроможності збільшився на 0,15 більше, ніж у 2014 році, та на 0,41 більше, ніж у 2013 році. Але, все ж таки коефіцієнт платоспроможності за 2013 – 2015 роки мав значення менше < 1 , і є свідченням того, що підприємство може погасити тільки частину своїх зобов'язань.

Ліквідність підприємства – це більш загальне поняття, ніж ліквідність балансу. Ліквідність балансу передбачає пошук платіжних засобів тільки за рахунок внутрішніх джерел (реалізації активів).

Але підприємство може залучити засоби зі сторони, якщо у нього є відповідний імідж у діловому світі і достатньо високий рівень інвестиційної привабливості.

З метою оцінки підприємства на короткострокову перспективу необхідно визначити три коефіцієнта ліквідності (див. табл. 3):

абсолютний – показує яка частина поточних зобов'язань може бути погашена відразу. Розраховується як відношення грошових коштів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань. Теоретичне (оптимальне) значення 0,2-0,25;

проміжний коефіцієнт – показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена при поверненні дебіторської заборгованості, а також грошових коштів і поточних фінансових інвестицій. Теоретичне значення 0,7-0,8, при цьому необхідно визначити співвідношення грошей і дебіторської заборгованості в загальній сумі ліквідних активів;

коефіцієнт загального покриття – показує, яку суму поточних зобов'язань зможе погасити підприємство оборотними засобами. Розраховується як відношення суми усіх ліквідних поточних активів підприємства до суми поточних зобов'язань. Його оптимальне значення 2,0-2,5.

Із проведених досліджень ліквідності балансу, наведених у таблиці 3, можна зробити висновок, що у 2015 році абсолютний коефіцієнт ліквідності збільшився на 0,02, ніж у 2014 році, та на 0,016, ніж у 2013 році. Проте теоретичне (оптимальне) значення даного показника 0,2-0,25. Даний показник не входить в оптимальне значення за досліджуваний період.

Значення проміжного коефіцієнта ліквідності у 2015 залишалось незмінним, порівняно з попереднім роком, проте порівняно з 2013 роком зменшився на 0,06. Це означає, що підприємство може покрити всі зобов'язання за рахунок наявних грошових коштів та дебіторської заборгованості.

У 2015 році коефіцієнт загального покриття на 0,1 більше значення попереднього року, та 0,4 більше значення 2013 року. Оптимальне значення 2,0-2,5. Значення коефіцієнта загального покриття за досліджуваний період не входить до області допустимих значень, хоча і спостерігається тенденція до зростання у динаміці за досліджуванні роки.

Таблиця 2 – Аналіз платоспроможності підприємства ТОВ «Токмацький гранітний кар'єр» за 2013 – 2015 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення 2015 р. (+,-) від	
	2013	2014	2015	2013 р.	2014 р.
I Платіжні засоби					
Грошові кошти та їх еквіваленти: в національній валюті в іноземній валюті	53	4	172	-49	+168
Готова продукція	339	778	894	+439	+116
Дебіторська заборгованість	3918	5335	5420	+1417	+85
Разом платіжних засобів	4310	6117	6486	+1807	+369
II Платіжні зобов'язання					
Короткострокові кредити банків	-	163	-	+163	-163
Векселі видані	6371	6371	6371	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	7046	1208	206	-5838	-1002
Поточні зобов'язання за розрахунками	260	2876	2195	+2616	-681
Разом платіжних зобов'язань	13682	10460	8772	-3222	-1688
Коефіцієнт платоспроможності	0,32	0,58	0,73	+0,26	+0,15
Перевищення:					
- платіжних зобов'язань	9372	4343	2286	-5029	-2057

Таблиця 3 – Аналіз показників ліквідності балансу ТОВ «Токмацький гранітний кар'єр» за 2013 – 2015 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення 2015 р. (+,-) від	
	2013	2014	2015	2013 р.	2014 р.
I Ліквідні активи					
1.1. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	53	4	172	+119	+168
1.2. Дебіторська заборгованість	3918	5335	5420	+1502	+85
1.3. Запаси	1021	1952	1985	+964	+33
Всього ліквідних засобів	4992	7291	7577	2585	+286
II Короткострокові зобов'язання	14431	10989	9314	-5117	-1675
III Коефіцієнти ліквідності балансу:					
- абсолютний	0,004	0,0004	0,02	+0,016	+0,02
- проміжний	0,79	0,73	0,73	-0,06	0
- загального покриття	0,4	0,7	0,8	+0,4	+0,1

Висновки. Проаналізувавши фінансовий стан ТОВ «Токмацький гранітний кар'єр» за 3 роки можна зробити висновок, що чистий прибуток у 2015 році збільшився на 931 тис грн., ніж у попередньому році. У порівнянні з 2013 роком також спостерігається збільшення на 118 тис. грн. Отже, підприємство на даний момент не несе збитків.

Отримані результати коефіцієнта платоспроможності за 2013 – 2015 роки свідчать про те, що підприємство може погасити тільки частину своїх зобов'язань. Щодо аналізу абсолютного коефіцієнта ліквідності балансу та коефіцієнта загального покриття, то дані показники не входять в оптимальні значення (0,2-0,25 та 2,0-2,5 відповідно). Це говорить про те, що частина поточних зобов'язань не може бути погашена відразу при поверненні дебіторської заборгованості, а також грошових коштів і поточних фінансових інвестицій.

Список літератури

1. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Прутуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
2. Бойчик І. М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І. М. Бойчик. – К.: Атіка, 2007. – 528 с.

3. Лактіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: монографія / Л.А. Лактіонова. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
4. Мних С. В. Економічний аналіз: підручник / С.В. Мних. К.: Знання, 2011. – 630 с.
5. Підприємницька діяльність: стратегія економічного розвитку / За ред. А.В. Чуписа. – Суми: Довкілля, 2001. – 336 с.
6. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. / Г.В. Савицька. – К.: Знання, 2004. – 654 с.
7. Шеремет А. Д. Теорія економічного аналізу: підруч. – 3-є вид., доп. – М.: ІНФРА-М, 2011. – 352 с.

References (transliterated)

1. Bilyk M. D. Finansovyy analiz: navch. posib. / M. D. Bilyk, O. V. Pavlovs'ka, N. M. Prytulyak, N. Yu. Nevmerzhyts'ka. – Kyiv: KNEU, 2005. – 592 p.
2. Boychuk I. M. Ekonomika pidpryyemstva: navch. posib. / I. M. Boychuk. – Kyiv: Atika, 2007. – 528 p.
3. Lakhtionova L.A. Finansovyy analiz sub'yektiv hospodaryuvannya: monohrafiya / L.A. Lakhtionova. – Kyiv: KNEU, 2001. – 387 p.
4. Mnykh Ye. V. Ekonomichnyy analiz: pidruchnyk / Ye.V. Mnykh. Kyiv: Znannya, 2011. – 630 p.
5. Pidpryyemnyts'ka diyal'nist': stratehiya ekonomichnoho rozvytku / Za red. A.V. Chupisa. – Sumy: Dovkillya, 2001. – 336 p.
6. Savits'ka H.V. Ekonomichnyy analiz diyal'nosti pidpryyemstv: navch. posib. / H.V. Savits'ka. – Kyiv: Znannya, 2004. – 654 p.
7. Sheremet A. D. Teoriya ekonomichnoho analizu: pidruch. – 3-ye vyd., dop. – Moscow: INFRA-M, 2011. – 352 p.

Надійшла (received) 20.01.2017

Бібліографічні описи / Библиографические описания / Bibliographic descriptions

Аналіз фінансового стану, ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Токмацький гранітний кар'єр» / Л. Г. Литвінова, Н. В. Ульяновченко // Вісник НТУ «ХПІ» Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Х. : НТУ «ХПІ», 2016 – № 43 (1215). – С. 51-54. – Бібліогр.: 7 назв. – ISSN 2304-621X

Анализ финансового состояния, ликвидности и платежеспособности предприятия ООО «Токмацкий гранитный карьер» / Л. Г. Литвинова, Н. В. Ульяновченко // Вестник НТУ «ХПИ». Серия: Актуальные проблемы управления и финансово-хозяйственной деятельности предприятия. – Х. : НТУ «ХПИ», 2016. – № 43 (1215). – С. 51-54. – Библиогр.: 7 назв. – ISSN 2304-621X.

Analysis of financial condition, liquidity and solvency of "Tokmak granite quarry" / L. G. Litvinova, N. V. Ulianchenko // Bulletin of NTU "KhPI". Series: Actual problems of management and financial-economic activity of the enterprise. – Kharkiv : NTU "KhPI", 2016. – NO 43 (1215). – P. 51-54. – Bibliogr.: 7 names. – ISSN 2304-621X.

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Литвінова Людмила Геннадіївна – магістрант кафедри менеджменту та оподаткування НТУ «ХПІ», м. Харків, тел.: (066)85-36-684; e mail: milalitinova@list.ru.

Литвинова Людмила Геннадиевна – магистрант кафедры менеджмента и налогообложения НТУ «ХПИ», г. Харьков, тел.: (066) 85-36-684; e mail: milalitinova@list.ru.

Litvinova Lyudmyla Gennadiyivna – magistrant kafedry menedzhmentu ta opodatkovannya NTU «ХПИ», m. Harkiv, tel.: (066)85-36-684; e mail: milalitinova@list.ru.

Ульянченко Наталия Владимировна – доцент кафедри менеджменту та оподаткування, канд. екон. наук, НТУ «ХПІ», м. Харків, тел.: (050) 104-34-95; e mail: natali_ulyan@mail.ru.

Ульянченко Наталия Владимировна – доцент кафедры менеджмента и налогообложения, канд. экон. наук, НТУ «ХПИ», г. Харьков, тел.: (050) 104-34-95; e mail: natali_ulyan@mail.ru.

Ulyanchenko Natalya Vladymirovna – docent kafedry menedzhmenta y' nalogoblozhenyya, kand. ekon. nauk, NTU «ХПІ», g. Harkov, tel.: (050) 104-34-95; e mail: natali_ulyan@mail.ru